

HUSK!

Hvad må komme i kompostbeholderen?

- Skræller og rester af grøntsager, urter og frugter – også syltede
- Brød- og kagerester
- Kaffegrums – også filteret
- Rester af pasta, kogte, bagte og stegte kartofler og andre grøntsager
- Nøddeskaller, knuste
- Teblade
- Urter
- Æggeskaller, knuste
- Afskårne blomster
- Potteplanter
- Blade
- Græs, tørt (græsset tørres nogle dage på jorden bredt ud i et ca. 5 cm tykt lag)
- Kviste
- Små grene – også fra hækken
- Ukrudt
- Blomstertoppe
- Ekskrementer fra kæledyr – dog ikke fra katte og hunde

Hvad må ikke komme i kompostbeholderen?

- Skræller fra citrusfrugter, der er overfladebehandlet
- Kød, fisk, fedt, pålæg og sovs
- Syge planter
- Friskt græsafklip: Græsafklip, der ikke er tørt, vil "brænde" sammen i komposten.
- Større grene og kviste.

■ Luft og vand

Beholderens ventilationssystem minder lidt om det princip der anvendes i kakkelovne: Luften suges ind forneden og siver ud foroven, fordi luften opvarmes en lille smule i beholderen. Lufttilførslen kan reguleres blot ved at dreje på låget. Man kan nemt supplere beholderens indbyggede ventilationssystem, blot ved at tage låget af i tørvejr.

Det vil sjældent være nødvendigt at tilføre kompostmassen vand i en HUMUS komposter. Den holder særdeles godt på affaldets naturlige fugtindhold. Vanddampene fortættes på lågets inderside og drypper tilbage i kompostmassen, når låget drejes, så det lukker for ventilationshullerne.

■ Hvor lang tid tager det før komposten er færdig?

Omsætningstiden og det færdige resultat afhænger af, hvilke materialer du kommer i beholderen – og hvor formultet et slutprodukt du ønsker. Endelig afhænger det af hvor omhyggelig du er med at passe komposteringen og om det er koldt eller varmt i vejret. Omsætningstiden kan strække sig fra ca. 4 måneder til ca. 12 måneder.

■ Hvor kan jeg bruge komposten?

Før du bruger af komposten, skal du undersøge om den er færdig.

Færdig kompost lugter som skovbund, den er sort/mørkebrun, fugtig og er fri for synlige affaldsrester. Den færdige kompost kan bruges som gødningstilskud i køkken- og prydhaven som direkte jorddække og/eller mellem planterækker. I køkkenhaven fordeles komposten først mellem grønsagsrækkerne ca. 14. dage efter, at planterne er spiret frem af jorden.

Halvfærdig kompost lugter surt, og man kan se rester af affald. Den må ikke bruges i såbede, da den hæmmer spireevnen. Den kan dog lægges ud på jorden i det sene efterår, hvor den så vil blive omdannet til kompost i tiden frem til foråret. Det er en god idé at rense komposten før brug. Lav et sold af f.eks. hønsenet med en maskestørrelse på 1-2 cm.

Hjemme kompostering

Vejledning i kompostering af køkken- og haveaffald i HUMUS kompostéren

Efteråret 2006
Mette henter muld

■ Placering af kompostbeholderen

Afstanden fra køkkenet til kompostbeholderen bør ikke være for stor, og det vil være praktisk at finde en plads i nærheden af renovationsstativet, så du kan tage de forskellige typer af affald med på én gang. Hvis du placerer kompostbeholderen længere væk kan det være praktisk at have en lille opsamlingspand udendørs i nærheden af køkkenet. Samtidig bør du vælge et sted hvor der både er læ og skygge. Du skal tænke på, at der skal være plads til at "stikke komposten om". Omstikningen behøver dog ikke megen plads. Du kan evt. nøjes med at skovle (med en greb) beholderens indhold over i en trillebør og tilbage i kompostbeholderen igen. Stil kompostbeholderen på et jævnt og fast underlag og sørg for, at hullerne i siden af bundpladen holdes fri. Ellers kan luften ikke passere! Kompostering lugter under tiden lidt. Eksempelvis afgiver kål, der rådner, en ubehagelig lugt, hvorimod f.eks. æbler, der rådner, lugter godt. Undgå derfor at placere beholderen alt for tæt ved havens opholdsarealer eller lige under et af husets vinduer. Tænk også på naboen, når du vælger placeringen til kompostbeholderen.

■ Hvordan passes kompostbeholderen?

Køkken- og haveaffald bør tilføres med ca. halvdelen af hver slags. I praksis vil man dog have mest haveaffald om sommeren og mest køkkenaffald om vinteren. Sørg for at blande det godt sammen, brug evt. en greb eller beluftningsstokken til at grave og rode de øverste lag sammen med. Hvis du tilfører kompostbeholderen meget syreholdigt affald på en gang, f.eks. rabarberblade eller nedfaldsæbler tilsættes en spiseskefuld dolomitkalk.

Hvis du hakker og neddeler det grovere haveaffald, vil komposteringen forløbe hurtigere, fordi mikroorganismene bedre kan komme til at nedbryde materialet i brudfladerne.

■ Omstikning

Ca. 2 gange om året er det godt at stikke komposten om. Det er vigtigt, at du er omhyggelig med omstikningen tidligt i foråret. Sørg for at skille våde klumper i kompostmassen ad ved at ryste og slå dem fra hinanden med en greb.

Du kan eventuelt også nøjes med at ruske op i kompostmassen med beluftningsstokken.

Hvis kompostmassen begynder at lugte surt som ensilage, er tiden inde til en omstikning – eller til at give den "en omgang" med beluftningsstokken.

Når komposten skal stikkes om eller bringes ud på jorden, er det muligt at frilægge hele kompostmassen på én gang ved at vrikke og løfte beholderens krop af. Hvis beholderen er for tung, må man være to til at løfte. Inden kroppen løftes på igen, er det nødvendigt at rengøre bundpladen.

■ Hurtig og effektiv kompostering

Grav med jævne mellemrum et par skovlfulde mere eller mindre omsat kompost ud af sideåbningen fornedet og fordel den oven på det friske affald i beholderen. Herved opnår du:

- ▶ at mikroorganismene fra den ældre kompostmasse overføres til det friske affald, og komposteringen går i gang omgående
- ▶ at lugtgener begrænses
- ▶ at lufttilførslen i bunden af beholderen fremmes

Drej engang imellem kompostbeholderens krop et lille stykke. Herved undgår du, at det friske affald falder ned i det hul, som opstår i kompostmassen, hvis du skovler ud fra samme side hele tiden.

Komposteringen kan fremskyndes yderligere ved at tilføre kompostmassen kompostorme. Det er bedst først at tilføre ormene, når komposteringen er kommet godt i gang dvs. efter 3-4 måneder.

■ "Sur kompost"

Det er vigtigt, at kompostmassen ikke bliver for våd, da vandet optager luftens plads – med fare for at komposteringsprocessen bliver anaerob (omsætning uden ilt) og ildelugtende. Kompost der er blevet anaerob, svinger i farve mellem gulbrun og grågrøn, og den lugter surt som ensilage eller rådne æg. Er komposten blevet "sur" er det nødvendigt at tilføre ca. 10 håndfulde dolomitkalk og blande kompostmassen op med ca. en trillebør fuld tørre visne stauder, halm eller træflis.

Hjemmekompostering

Husk → → → →

Skræller
Kaffegrums
Grøntsager
Græs
Nøddeskaller
Kviste
Urter
Pottplanter
Ukrudt
Blomster
Æggeskaller